

**KENNISPUNT
WATER**

Focusdomeinen

versie juni 2026

VITO Kennispunt Water Focusdomeinen

AUTEURS

Inge Genné
Dirk Halet

Charlotte Boeckaert
Simon De Paepe
Isabelle Delaere
Veerle Depuydt
Maaïke Vandekerckhove

VITO
Boeretang 200
2400 MOL
Belgium
BTW No: BE0244.195.916
vito@vito.be – www.vito.be
IBAN BE34 3751 1173 5490 BBRUBEBB

Inge Genné
Manager
inge.genne@vito.be

Dirk Halet
Strategisch coördinator
dirk.halet@vito.be

Vision on technology
for a better world

vito.be

INLEIDING

VITO Kennispunt Water denkt mee met ondernemers bij hun zoektocht naar systemische en innovatieve wateroplossingen en de implementatie ervan. Ons doel is om waterbronnen in Vlaanderen doeltreffend in te zetten. Voor onze industrie en landbouw, voor ons drinkwater en voor onze natuur. Om dat te realiseren zetten we in op volgende activiteiten:

- Capteren van bedrijfs- en sectornoden
- Stimuleren van systeemdenken, samenwerking en innovatie in de watersector
- Coördineren en ondersteunen van innovatieprojecten met hefboomwerking
- Kennisdeling & activering
- Versterken van de internationale positionering van Vlaanderen als waterinnovatieve regio
- Voorzien in programmasturing voor een gedragen en doelgerichte werking.

In de [activiteitenrapporten](#) werd puntsgewijs toegelicht hoe we binnen elk van die activiteiten bijdragen aan de versnelling en implementatie van waterinnovatie.

Vanuit een programmatorische aanpak en voortbouwend op [Oona](#), een dynamische leeragenda voor een waterbewuste economie, bundelen we een gecoördineerde set acties voor vier prioritaire focusdomeinen:

1. Ketenaanpak van pollutanten
2. Beheerstrategieën bodem- en watersysteem
3. Koppelkansen op bedrijventerreinen
4. Businessmodellen voor waterinvesteringen

Elk van die domeinen speelt in op de actuele uitdagingen van bedrijven en biedt kansen om oplossingen te versnellen en op te schalen.

Acties binnen een focusdomein omvatten o.a. noden detecteren, informatie bundelen, acties initiëren en linken, en oplossingen uitwerken. VITO Kennispunt water initieert zelf acties of werkt mee aan initiatieven getrokken door andere stakeholders. De focusdomeinen functioneren niet in isolatie, maar zijn onderling sterk verweven: acties binnen één domein kunnen winst opleveren voor andere focusdomeinen. Voor elk focusdomein worden daarom de relevante actoren betrokken om acties verder te concretiseren. Resultaten zullen breed worden gedeeld en kunnen inspireren voor toekomstige implementatie richting een duurzaam watersysteem.

In dit document lichten we voor elk van de vier focusdomeinen beknopt de centrale uitdagingen toe. Op basis daarvan formuleren we een strategische doelstelling. Die vertalen we vervolgens naar operationele doelen, en bundelen we in betekenisvolle actielijnen die bedrijven gericht kunnen ondersteunen. Sommige actielijnen worden aangeduid als *planning*, wat betekent dat de actie als waardevol wordt beschouwd en in voorbereiding is, maar nog openstaat voor verdere verfijning en bijsturing. Andere actielijnen worden aangeduid als *project*, wat inhoudt dat de actie met cofinanciering wordt uitgevoerd in samenwerking met de projectpartners. Wanneer er geen vermelding is van *planning* of *project*, betekent dit dat de actielijn voorlopig wordt uitgevoerd met werkingsmiddelen van VITO Kennispunt Water.

FOCUSDOMEIN 1: KETENAANPAK POLLUENTEN

Afgekort: KP

1. Uitdaging en strategische doelstelling

De waterkwaliteit in Vlaanderen staat onder druk door zorgwekkende stoffen zoals pesticiden, medicijnresten, PFAS en zware metalen. Deze stoffen komen via diffuse bronnen en puntbronnen in het watersysteem terecht, vaak zonder duidelijke oorsprong. Veel emissies ontstaan stroomopwaarts in de keten – bij producenten, verwerkers en gebruikers – waardoor bedrijven een centrale rol spelen, zowel in de oorzaak als in de oplossing van het probleem.

De huidige aanpak bereikt de limieten van end-of-pipe zuivering. Technisch, economisch én ecologisch wordt duidelijk dat een fundamentele transitie nodig is naar een geïntegreerde ketenaanpak die breed kijkt naar alle relevante verontreinigingen en structureel inzet op preventie, substitutie, procesoptimalisatie en samenwerking.

Toch wordt deze aanpak nog belemmerd door verschillende structurele barrières:

- Stoffen worden vaak pas aangepakt eens ze al in het milieu zijn, wat remediëring duur en inefficiënt maakt.
- De kennis over bronnen, routes en effecten van polluenten is verspreid. Het ontbreekt aan ketenoverschrijdende coördinatie en data-uitwisseling.
- Er is nood aan helderheid over wie waarvoor verantwoordelijk is, en vooral aan een kader dat duidelijke verwachtingen formuleert: welke brongerichte maatregelen zijn effectief en proportioneel, en wanneer is het genoeg? In een context waarin normen steeds strenger worden, moeten bedrijven weten wat verwacht wordt om hun lozingsrechten te behouden en hoe ze hier duurzaam aan kunnen voldoen.

Daarnaast gaan (beleids)doelstellingen uit van een natuur zonder veerkracht, terwijl in werkelijkheid ecosystemen over een aanzienlijk regeneratief vermogen beschikken. Biodegradatieprocessen, biologische omzettingen en ecosysteemresponsen op vervuiling zijn reële mechanismen die – mits gekend en benut – de aanpak van zorgwekkende stoffen kunnen ondersteunen. Zolang de ecologische responsen niet worden gekwantificeerd en geïntegreerd in monitoring, beoordeling en maatregelontwikkeling blijven (beleids)strategieën beperkt in geloofwaardigheid én effectiviteit.

De druk op bedrijven neemt intussen toe: o.a. Europese wetgeving zoals het Wezer Arrest plaatst lozingsrechten steeds meer in relatie tot de beschikbare milieugebruiksruimte. Een lozingsrecht evolueert zo van een vanzelfsprekendheid naar strategisch kapitaal.

De **strategische doelstelling** van dit actieplan beantwoordt aan deze uitdaging: “**Bedrijven en ketenactoren activeren om via brongerichte maatregelen en samenwerking de uitstoot van zorgwekkende stoffen structureel te verminderen, in lijn met milieu- en vergunningsdoelstellingen**”. Met volgende operationele doelstellingen:

- *O.D.1 Verkennen en verbreden van technologiepaden voor pollutentverwijdering (Hefboom: technologie & infrastructuur)*
- *O.D.2 Inzicht krijgen in financiering van ketenaanpakken (Hefboom: financiering & businessmodellen)*

- *O.D.3 Beleidsafstemming en integratie in Vlaamse en Europese agenda's (Hefboom: institutionele regels)*
- *O.D.4. Stimuleren samenwerking + implementatie / opschaling goede voorbeelden (Hefboom: kennis en capaciteitsopbouw)*

2. Operationele doelstellingen & acties

Nr.	Actie	Partners		Timing
		Initiator/trekker	Betrokken partners	
O.D.1 Verkennen en verbreden van technologiepaden voor pollutentverwijdering				
KP 1.1	(planning) Samenbrengen multidisciplinaire expertengroep rond biodegradatie en ecologische veerkracht om onderzoeksnoden te definiëren en kennis te ontwikkelen voor inzet in afvalwaterbeheer en beleidskaders.	VITO Kennispunt Water	KULeuven, Aquafin & industrie, VMM, UAntwerpen, UGent, VITO, Inagro	Q2/2025 - Q4/2026
KP 1.2	In kaart brengen van de belangrijkste noden, drempels en opportuniteiten bij het verduurzamen van producten en productieprocessen in het kader van Safe and Sustainable by Design (SSbD), met als output een gestructureerde analyse of roadmap die aanknopingspunten biedt voor ondersteuning, beleid en kennisopbouw.	VITO Kennispunt Water	sectorfederaties (essenscia, belplant, fedustria, ...), VLAIO, ECHA contactpunten, JRC, Cefic	Q3/2025 - Q2/2026
KP 1.3	(planning) Behoefteanalyse naar een zelfevaluatietool die, op basis van een chemische inventaris (cf. IED), prioritaire stoffen identificeert en gerichte actiemogelijkheden aanreikt (substitutie, procesoptimalisatie, end-of-pipe), inclusief doorverwijzing naar steunmaatregelen en onderbouwd met praktijkvoorbeelden uit drie pilotcases.	VITO Kennispunt Water	VLAIO (steunmaatregelen), sectorfederaties (voor casestudies), sectorale onderzoekscentra, speerpuntclusters, kennisinstellingen, SOCs, FOD economie (substitutiebeleid)	Q4/2025 - Q4/2026

KP 1.4	Opvolging en delen leerlessen (via o.a. leidraad) van brongerichte maatregelen binnen demo-projecten (o.a. Interreg Prewapharm en Care+)	VITO Kennispunt Water	Projectcoördinatoren van projecten waarin wordt ingezet op brongerichte maatregelen:	Q1/2026 - Q4/2028
KP 1.5	<i>(planning) Behoeftanalyse naar SSbD-toolkits per sector met quick wins voor product- en procesaanpassing, inclusief methodieken voor substitutie en upstream materiaal/ grondstoffenkeuze</i>	VITO Kennispunt Water	VITO, UAntwerpen, KULeuven, Sectorfederaties	Q2/2026 - Q4/2026
KP 1.6	<i>(planning) Sectorgerichte business cases ontwikkelen (bv. chemie, voeding, farma, textiel, ...) voor innovatieve pollutentverwijdering met TCO-inschatting</i>	<i>(tbc) VITO Kennispunt Water</i>	<i>Catalisti, Flanders Food, Flanders.bio, Centexbel, sectorfederaties, VMM, OVAM (i.v.m. reststromen), ...</i>	Q2/2026- ...
O.D.2 Inzicht in financiering van ketenaanpakken				
KP 2.1	Inventarisatie van Europese best practices die ketenaanpak van geneesmiddelen bevorderen via marktgerichte (beleids) instrumenten (i.k.v. activiteiten binnen de green Deal Duurzame Zorg) + mogelijke vertaalslag naar andere zorgwekkende stoffen (link focusdomein 4 BM)	VITO Kennispunt Water	Dept. Zorg, Dept. Omgeving, FOD volksgezondheid (i.k.v. NEHAP), RIVM	Q1/2023 - Q3/2025
KP 2.2	Opportunities voor het bedrijfsleven ontsluiten zoals Europese calls, programma's en beleidsinstrumenten die investeringen en samenwerking rond brongerichte pollutentverwijdering mogelijk maken (o.a. in het kader van de European resilience Strategy)	VITO Kennispunt Water	VLAIO, Interreg Contactpunten, EFRO-steunpunten, DKBUZA, ...	Doorlopend

O.D.3 Beleidsafstemming en integratie in Vlaamse en Europese agenda's

KP 3.1	Deelname Klankbordgroep Gezondheids- en Milieugebruiksruimte	Dept Omg en Dept Zorg	VITO Kennispunt Water + andere deelnemers	Q1/2025 - Q1/2026
KP 3.2	Afstemming met Hub Zorgwekkende Stoffen	Dept Omg	VITO Kennispunt Water, ...	Q3/2025 - ...
KP 3.3	Opvolging studie: "Safe and sustainable by design - (potentiële) inhoudelijke rollen voor Departement Omgeving	VPO, WEWIS, VLAIO	VITO Kennispunt Water, ...	Q3/2025 - Q4/2025
KP 3.4	Alignering van acties met Europees Water Resilience initiatief & de Vlaamse Blue Deal 2.0 rond vergunningen, brongerichte maatregelen en KRW-naleving	CIW	VITO Kennispunt Water, ...	Q2/2025 - Q4/2026
KP 3.5	Koppeling met de Vlaamse beleidsrelevante OO&I agenda Water - OO&I spoor ketenaanpak polluenten	CIW	VITO Kennispunt Water, CAPTURE, Dep Omgeving, VMM, Aquaflanders	Q2/2025 - ...
KP 3.6	Europe: Trekkersrol Water Europe 'Water & agrofood' Expert Group	Water Europe (Lead VITO Kennispunt Water)	Deelnemers werkgroep	Q2/2025 - ...
KP 3.7	Europa: Deelname aan Water Europe "Zero Pollution & Health" Expert Group	Water Europe (lead De Nora Water technologies)	VITO Kennispunt Water + andere deelnemers	Q2/2025 - ...

O.D.4. Stimuleren samenwerking + implementatie / opschaling goede voorbeelden

KP 4.1	Green Deal Duurzame Zorg	VITO Kennispunt Water	farma-industrie, ziekenhuizen, technologieaanbieders, ...	Q1/2025 - Q4/2026
KP 4.2	Versterken van kennis en bewustzijn bij bedrijven over (EU) - wetgeving en ketenaanpak van polluenten via gerichte communicatie over verplichtingen, kansen en best practices (nieuwsbrieven, webinars, events).	VITO Kennispunt Water	CIW, Vlewa, ...	Q1/2025-...

KP 4.3	Organisatie strategische samenwerking Agrovoedingwater	VITO Kennispunt Water	Ugent, HoWest, Inagro, VITO, Flanders' Food	Q1/2025 - ...
KP 4.4	<i>(planning) Competentiescan doen om succesvolle ketenaanpak uit te rollen en samenwerking op te zetten met opleidingsactoren</i>	<i>VITO Kennispunt Water</i>	<i>Opleidingscoördinatoren, beroepsfederaties (watercircle.be), European Water Academy (zie water resilience strategy)...</i>	<i>Q4/2026</i>

FOCUSDOMEIN 2: BEHEERSTRATEGIEËN BODEM- EN WATERSYSTEEM

Afgekort: BW

1. Uitdaging en strategische doelstelling

Niemand twijfelt aan het belang van gezonde lucht of schoon water. Waar we minder bij stilstaan, is de ondergrond: de levende bodem waarop we (be)staan. Die bevat een groot deel van ons natuurlijk kapitaal, herbergt 60% van de totale biodiversiteit op onze planeet, draagt bij aan onze waterveiligheid, en reguleert de opslag en zuivering van grondwater.

Het is duidelijk dat onze ondergrond onder druk staat, bijvoorbeeld door intensiever landgebruik en de competitie in de ondergrond voor opslag van warmte, water en CO₂. Maar niet enkel de kwaliteit maar ook de kwantiteit van grondwater staat onder druk. Hoewel we in Vlaanderen op jaarbasis voldoende neerslag hebben. We ervaren het laatste decennium extremere weersomstandigheden door klimaatverandering. We hebben te maken met meer intense neerslagevents, langere perioden van droogte, langere pauzes tussen regenbuien. Een belangrijke indicator hiervoor is het cumulatief neerslagtekort. We zien dat het sinds de jaren '80 alsmear groter wordt gedurende de hydrologische zomer (april – september). Het laatste decennium piekt het cumulatief neerslagtekort.

De grootste drijfveren hiervoor zijn de demografische evolutie en de klimaatverandering die het spanningsveld tussen de noden van de samenleving (vraag) en de veerkracht van de bodem (aanbod) opdrijft.

Die evoluties tonen dat het beheer van onze ondergrond en het watersysteem een cruciale hefboom voor een klimaatrobuust Vlaanderen. Willen we de veerkracht van onze bodem herstellen én tegelijk blijven voorzien in de noden van onze strategische sectoren (landbouw, industrie, drinkwaterproducenten,...) dan moeten we overstappen naar regeneratieve strategieën die vraag en aanbod verzoenen. Vanuit die urgentie formuleren we binnen dit focusdomein de volgende strategische doelstelling: "[Het verhogen van de klimaatrobuustheid van Vlaamse strategische sectoren door het ontwikkelen van geïntegreerde bodem- en watersysteembeheerstrategieën.](#)"

Die wordt vertaald in volgende operationele doelstellingen:

- O.D.1 Bepalen van potentieel van bodem- en watersysteem voor Vlaamse strategische sectoren (Hefboom: kennis- en capaciteitsopbouw)
- O.D.2 Ontwikkelen en ontsluiten van praktijkgerichte kennis rond duurzame infiltratie en ASR-praktijken ter bevordering van de grondwaterkwaliteit, bodemgezondheid en waterzekerheid (Hefboom: kennis- en capaciteitsopbouw)
- O.D.3 Faciliteren van systeemgerichte samenwerking en stakeholderbetrokkenheid in initiatieven rond water, bodem en landgebruik (Hefboom: institutionele regels)

2. Operationele doelstellingen & acties

Nr.	Actie	Partners		Timing
		Initiator/trekker	Betrokken partners	
O.D.1 Bepalen van potentieel van bodem- en watersysteem voor Vlaamse strategische sectoren				
BW 1.1	Langetermijnvisie (2050) voor het waterbeheer in de Oostkustpolder, polder van Maldegem en aangrenzend NL-gebied, obv modellering en co-creatie vanuit systeemkijk (Project: Interreg WIJ-Water)	VITO Nexus	VITO Kennispunt Water + alle betrokken partners	Q4/2024 - Q3/2027
BW 1.2	Kwantitatieve beheerstrategie voor de dekzandrug tussen Maldegem en Stekene in functie van lokale waterzekerheid - doorvertaling Droge Delta (Projectvoorstel Leader 'Weerbare Moerbekepolder')	Moerbeke polder	Regionaal Landschap Schelde en Durme, VITO Kennispunt water VITO, ...	Q1/2026 - Q2/2027
BW 1.3	Kader + beheersscenario's ontwikkelen om het effect van bodemgezondheidsstatus en beheerspraktijken op het watersysteem te evalueren. (Projectvoorstel FWO-SBO)	VITO	VUB (+ VITO Kennispunt water - gebruikersgroep)	Q1/2026 – Q4/2029
BW 1.4	(planning) Workshop: Bepalen van drijfveren voor het gebruik van diep grondwater binnen drinkwaterproductie (vraag vanuit HORIZON Natalie project)	Aquaflanders?	VITO Kennispunt Water, drinkwaterbedrijven en KWR	te bepalen

BW 1.5	<i>(planning) Workshop: hoe kunnen we de kwaliteit van diep grondwater waarborgen? (topics: competitie ondergrond, wie kan/mag ASR toepassen, natuurlijk vs kunstmatige aanvulling)</i>	<i>VITO Kennispunt Water</i>	<i>Aquaflanders, De Watergroep, KWR, AG L&ZV, VOKA en INBO</i>	<i>te bepalen</i>
BW 1.6	<i>(planning) Potentieelkaart ontwikkelen voor ASR a.h.v. Klimaatportaal</i>	<i>Departement Omgeving (GOP, VPO en DOV) & VMM?, Aquaflanders?</i>	<i>VITO Kennispunt Water + verder te bepalen</i>	<i>te bepalen</i>
<i>O.D.2 Ontwikkelen en ontsluiten van praktijkgerichte kennis rond duurzame infiltratie en ASR-praktijken ter bevordering van de grondwaterkwaliteit, bodemgezondheid en waterzekerheid</i>				
BW 2.1	Europa: White paper groundwater quality	BRGM/Water Europe	leden expert group Groundwater and healthy soils (incl. VITO Kennispunt Water)	Q3/2025
BW 2.2	Leidraad kreekruuginfiltratie: technische randvoorwaarden, wetgeving, samenwerkingsmodel landbouwers, performantie...(Project: Interreg Aquatuur)	provincie Zeeland	VITO Kennispunt Water en VMM	Q4/2026 - Q2/2027

<i>BW 2.3</i>	<i>(planning) Ontwikkelen leidraad ASR</i>	<i>Aquaflanders?</i>	<i>VITO Kennispunt Water, VMM, VUB, De Watergroep en Farys</i>	<i>te bepalen</i>
O.D. 3 Faciliteren van systeemgerichte samenwerking en stakeholderbetrokkenheid in initiatieven rond water, bodem en landgebruik				
BW 3.1	Deelname Water-Land-Schap - programmteam	VLM	VITO Kennispunt Water, ILVO, VMM, ANB, AG L&ZV en Dep. Omgeving	doorlopend
BW 3.2	Europa: Deelname Water Europe "Groundwater and healthy Soils" Expert Group	BRGM/Water Europe	VITO Kennispunt Water+ andere leden expert Group	Q2/2025 - ...
<i>BW 3.3</i>	<i>(planning) Stakeholdermapping ASR</i>	<i>Aquaflanders?</i>	<i>VITO Kennispunt Water</i>	<i>Q2/2026</i>
<i>BW 3.4</i>	<i>(planning) Aansturen gebruikersgroep FWO-SBO project (stakeholder management)</i>	<i>VITO Kennispunt Water</i>	<i>ILVO</i>	<i>Q1/2026 - 2030</i>

FOCUSDOMEIN 3: KOPPELKANSEN OP BEDRIJVENTERREINEN

Afgekort: BT

1. Uitdaging en strategische doelstelling

De impact van klimaatverandering wordt steeds zichtbaarder. Hevige neerslag en langere periodes van droogte zorgen voor stevige druk op onze waterinfrastructuur. Bedrijventerreinen zijn bijzonder kwetsbaar; meerdere liggen ook in overstromingsgevoelig gebied. Dat zet bedrijven ertoe aan om proactief na te denken over hun waterbeheer.

Vlaamse bedrijventerreinen bestaan bovendien vaak uit grote verharde oppervlakken. Die infrastructuur vergroot de afvoer van regenwater, terwijl infiltratie in de bodem afneemt. Hierdoor neemt de kans op wateroverlast tijdens piekbuien toe, terwijl de natuurlijke aanvulling van grondwatervoorraden achterblijft. Tegelijk speelt ook de waterkwaliteit, onder andere door risico's op verontreiniging via lekken van gevaarlijke stoffen of moeilijk verwijderbare polluenten in industriële reststromen. Veel terreinen hebben bovendien nog een gemengd rioleringssysteem, wat overstortproblemen bij hevige regenval in de hand werkt.

Ook de verhouding tussen waterbeschikbaarheid en -vraag is niet altijd optimaal. Op heel wat bedrijventerreinen is er een structureel wateroverschot. Denk aan locaties met weinig waterintensieve productiebedrijven, maar veel grote dakoppervlakken voor regenwateropvang. Verder brengen ook transities in het industriële landschap (borgen lokale voedselproductie, circulariteit, hernieuwbare energie...) wateruitdagingen met zich mee.

Tot slot zijn bedrijventerreinen vaak ingebed in zones met strategische infrastructuur zoals waterwegen, spoorlijnen, (lucht)havens en snelwegen. Dat opent mogelijkheden om ruimtelijke keuzes slimmer af te stemmen op multimodale bereikbaarheid én duurzame waterlogica.

Deze complexe uitdagingen bieden tegelijk waardevolle aanknopingspunten om bedrijventerreinen te transformeren tot knooppunten van circulair watergebruik, klimaatadaptatie en samenwerking. Denk aan initiatieven zoals:

- Waterdelen met omliggende bedrijven of sectoren met een watervraag;
- Slimme combinaties van bedrijven op basis van hun waterbehoefte en -aanbod;
- Integratie van groenzones en buffering om water lokaal beter vast te houden;
- Ontwikkeling van haven als circulaire hubs
- Nieuwe businessmodellen rond collectief beheer en hergebruik van water;
- (Her)definiëren van vestigingsvoorwaarden, afgestemd op duurzame en klimaatrobuuste bedrijvigheid.

Een cruciale vraag is daarbij hoe collectieve maatregelen best worden georganiseerd en gefinancierd. Dit vraagt om nieuwe vormen van samenwerking, eigenaarschap, en een gedeelde visie op gedeelde ruimte.

De strategische doelstelling binnen dit focusdomein is dan ook “[Koppelkansen creëren op bedrijventerreinen door ruimte, infrastructuur en waterstromen slim te combineren en collectieve oplossingen te stimuleren die zowel ecologische veerkracht als economische meerwaarde bieden.](#)”

Met volgende operationele doelstellingen:

- O.D.1 Ontwikkelen en opschalen van technologiepaden voor collectieve en cross-vector maatregelen (ecologie, energie, voeding ...) (*Hefboom: technologie & infrastructuur*)
- O.D.2 Versterken van gebiedsgerichte samenwerking en financieringsmogelijkheden voor verduurzaming bedrijventerreinen (*Hefboom: financiering & businessmodellen*)
- O.D.3 Verduidelijken van mogelijke rolverdeling en verplichtingen voor collectieve watermaatregelen op bedrijventerreinen (*Hefboom: Institutionele regels*)
- O.D.4 Stimuleren van implementatie en opschaling via demonstratie, kennisdeling en inspirerende praktijkvoorbeelden (*Hefboom: kennis- en capaciteitsopbouw*)

2. Operationele doelstellingen & acties

Nr.	Actie	Partners		Timing
		Initiator/trekker	Betrokken partners	
O.D.1 Ontwikkelen en opschalen van technologiepaden voor collectieve en domeinoverschrijdende maatregelen (ecologie, energie, voeding...)				
BT 1.1	Klimaatadaptatie op bedrijventerreinen: In kaart brengen scenario's @ BT Veiling Zuid Hoogstraten + screening (Project: Kredietlijn Provincie Antwerpen)	POM Antwerpen	VITO Kennispunt water, VITO, Pidpa	Q4/2024 - Q3/2025
BT 1.2	Bedrijventerrein Tielt: demo's Circulair water industrie/industrie en industrie/landbouw, ontharden en vergroenen. (Project: Vlaanderen WaterProof)	VITO	Aquafin, De Watergroep, WVI, VITOKennispunt Water	Q1/2024 - Q4/2025
BT 1.3	Uitwerken watercomponent binnen implementatiecases van het programma "Bedrijventerreinen van de toekomst" (Project: BTvdT POM West-Vlaanderen)	POM West-Vlaanderen	VITO Kennispunt water, VITO, betrokken partners BT Kortrijk Noord,	Q1/2024 - Q4/2025
BT 1.4	Doorvertalen systeembenadering voor haven naar innovatietraject collectieve afvalwaterzuivering (Project: CherisH2O)	essenscia	PoAB, VITO, Antea, VITO Kennispunt Water	Q3/2024 - Q3/2026
O.D.2 Versterken van gebiedsgerichte samenwerking en financieringsmogelijkheden voor verduurzaming bedrijventerreinen				
BT 2.1	Uitwerken van een methodiek voor gebiedsgerichte samenwerking en stakeholderbetrokkenheid op bedrijventerreinen (Project: EU Retouch)	VITO	VITO Kennispunt Water, De Watergroep	Q1/2024-Q2/2026
BT 2.2	Europa: Living lab als innovatie-format - identificatie noden en samenwerkingsvormen. (Project: Water4all partnerschap)	VITO, Water Europe	VITO Kennispunt Water, PoAB, Stad Mechelen, internationale partners	Q2/2024 – Q4/2030
BT 2.3	(planning) Inventariseren van voor-en nadelen financieringsvormen voor collectieve maatregelen	VITO Kennispunt Water	VLAIO BTN, intercommunales, POMs, waterbedrijven	Q1/2026

	<i>(NL BIZ model, WASCO, WAAS, coöperaties, ...)</i> <i>(Link met focusdomein 4 BM)</i>			
O.D.3 Verduidelijken van mogelijke rolverdeling en juridisch kader voor collectieve watermaatregelen op bedrijventerreinen				
BT 3.1	Workshop systeemdenken voor het uitwerken van een gedeelde waterstrategie en collectieve oplossingen binnen luchthaven- en havencontext (Bilaterale opdrachten)	VITO Nexus, VITO Kennispunt water	PoAB, BAC	Q3/2024 - ...
BT 3.2	Actualisering Leidraad 'waterneutraliteit op het BT' op basis van nieuwe inzichten uit lopende cases (Project: BTvdT POM West-Vlaanderen)	VITO Kennispunt Water	POM's, VITO	Q2/2025 – Q4/2025
BT 3.3	<i>(planning) White paper met inzichten rond rollen en verantwoordelijkheden</i>	<i>VITO Kennispunt Water</i>	<i>POM's, VLAIO, Intercommunales, BT managers, ...</i>	<i>Q2/2026</i>
O.D.4 Stimuleren van implementatie en opschaling via delen van lessons learned en inspirerende bedrijventerrein cases				
BT 4.1	Waterbelevingscontainer roadshow om bedrijven(terreinen) stakeholders te inspireren tot duurzame watermaatregelen. (Project: Vlaanderen WaterProof)	Dept. Omgeving.	VITO, VITO Kennispunt Water	Q1/2024 – Q4/2025
BT 4.2	Inventarisatie technologische oplossingen gelinkt aan concrete realisaties/projecten - Opmaak fiches en kennisdeling van (water)oplossingen (Project: VLAIO COOCK DuLoTe)	VIL	VITO Kennispunt water, UA en VITO (Nexus en Energie)	Q1/2024 – Q2/2025
BT 4.3	Workshop Vlaams-Brabant: Samen winst halen uit water, bedrijventerrein aanpak	VITO Kennispunt Water	Provincie Vlaamse Brabant, gemeente Grimbergen	Q2/2025
BT 4.4	Delen van goede praktijkvoorbeelden (micro, meso, macroniveau) op waterwinst.be (Project: Waterproof Vlaanderen)	Dept. Omgeving/VITO Kennispunt Water	VITO, Aquafin, De Watergroep	Q1/2024 – Q4/2025

FOCUSDOMEIN 4: BUSINESSMODELLEN VOOR WATER INVESTERINGEN

Afgekort: BM

1. Uitdaging & strategische doelstelling

Ondanks subsidiekanalen voor extra waterbeschikbaarheid of voor een betere waterkwaliteit, blijven de realisaties op het terrein beperkt. De hoge investeringskost, onzekerheid over geschikte samenwerkingsmodellen en toekomstige operationele risico's hebben hier een aandeel in.

Het probleem is tweevoudig. Ten eerste is er een gebrek aan financiële instrumenten die projecten rond waterbeschikbaarheid mogelijk maken. Het is momenteel onduidelijk welke instrumenten de financiële sector aanbiedt en welke voorwaarden eraan zijn gekoppeld. Subsidies worden vaak beschikbaar in een latere fase van een project, wat betekent dat investeerders een aanzienlijk deel van de kosten zelf moeten voorschieten. Banken zouden hier een rol kunnen spelen, bijvoorbeeld met overbruggingskredieten voor waterprojecten.

Ten tweede is de structurele bekostiging van projecten voor waterbeschikbaarheid ontoereikend. Vandaag zijn projecten grotendeels afhankelijk van subsidies, die niet volstaan om alle uitdagingen het hoofd te bieden. Daarom richten we ons op een breder kosten/baten aanpak waarbij watergerelateerde investeringen ervoor kunnen zorgen dat andere actoren kosten kunnen vermijden, we denken hier aan vermeden risico's (bv. verzekeraars), of de waardebepaling gekoppeld aan een ketenbenadering (bv. de voedingsindustrie als schakel na de land- en tuinbouw). Deze vermeden kosten kunnen deels aangewend worden om het gehele business model voor het bekostigen van waterprojecten te verbeteren.

Dit focusdomein gaat ook in dialoog met private (financierende) instanties om passende instrumenten te ontwikkelen en bekostiging af te toetsen. Ook brengen we mogelijke samenwerkingsvormen verder in kaart die gelinkt zijn aan bedrijfsoverstijgende waterinvesteringen.

De strategische doelstelling van dit actieplan beantwoordt aan deze uitdaging: **“Financieringsinstrumenten ontwikkelen en samenwerkingsvormen in kaart brengen om waterinvesteringen te realiseren op het terrein”**.

Dit wordt vertaald in volgende operationele doelstellingen:

- O.D.1 Financiële instrumenten bij de banken inventariseren (*Hefboom: financiering & businessmodellen*)
- O.D.2 Financiële mogelijkheden vanuit de verzekeringssector onderzoeken (*Hefboom: financiering & businessmodellen*)
- O.D.3 Mogelijkheden van cumulatieve financiële bouwstenen verkennen (*Hefboom: financiering & businessmodellen*)
- O.D.4 Verschillende samenwerkingsvormen in kaart brengen en best practices delen (*Hefboom: kennis en capaciteitsopbouw*)

2. Operationele doelstellingen & acties

Nr.	Actie	Partners		Timing
		Initiator/trekker	Betrokken partners	
O.D.1 Financiële instrumenten bij de banken inventariseren				
BM 1.1	Voorwaarden in kaart brengen om bankfinanciering te verkrijgen (koppeling met actie BT 2.1).	VITO Kennispunt Water	Bankensector, Flanders' FOOD, ...	Q2/2025 - Q4/2025
BM 1.2	Gestelde voorwaarden toetsen aan de praktische haalbaarheid via praktijkcases.	VITO Kennispunt Water	Boerenbond, Inagro, landbouwers, PoA, bedrijven, ...	Q4/2025 - Q2/2026
BM 1.3	Financiële overbrugging voor gesubsidieerde waterinvesteringen concretiseren.	VITO Kennispunt Water	Bankensector	Q3/2025 - Q4/2025
BM 1.4	Innovatietraject opzetten om nieuwe financiële instrumenten voor voedingssector te ontwikkelen (Waterbusiness projectvoorstel).	Flanders' FOOD	VITO Kennispunt Water, Artevelde Hogeschool, Inagro, ...	Q3/2025 - Q1/2026
BM 1.5	Kennisuitwisseling met lopende initiatieven rond dit thema o.a. InnoFiNS, ClimateFit, Retouch Nexus, NBRacer, Cherish2O, Winterwater.	VITO Kennispunt Water	Universiteit Antwerpen, Water Europe, Embuild, VITO, Flanders' FOOD, ...	doorlopend
BM 1.6	Europese link leggen via de Water Europe Expert Group Water & Finance.	VITO	VITO Kennispunt Water, EIB, Rabobank, ...	Q2/2025 - ...
BM 1.7	(planning) Financiële ambities binnen de EU Water Resilience Strategy analyseren en waar mogelijk doorvertalen naar Vlaamse instrumenten voor waterinvesteringen.	VITO	VITO Kennispunt Water, sectorfederaties, bankensector, ...	Q2/2026 - Q4/2026

O.D.2 Financiële mogelijkheden vanuit de verzekeringssector onderzoeken				
BM 2.1	Inventariseren en modelleren van vermeden kosten dankzij waterinvesteringen via een concrete use case (Projecten: EU Retouch, Water4all)	VITO	VITO Kennispunt Water, verzekeringssector, bedrijven, landbouwers	Q1/2025 – Q2/2026
BM 2.2	<i>(planning – eerder verwachte impact)</i> Verzekeringsinstrumenten ontwikkelen die waterinvesteringen bekostigen.	Verzekeringsector	VITO (Kennispunt Water-, bedrijven, landbouwers, sectorfederaties)	Q4/2026 - ...
O.D.3 Mogelijkheden van cumulatieve financiële bouwstenen verkennen				
BM 3.1	Identificeren synergetische innovatietrajecten en investeringsstrategieën industrie/landbouw, water/energie	SS Agrovoedingwater	VITO (Kennispunt Water), UGent, Flanders' FOOD, Inagro, Howest	Q3/2025 – Q2/2026
BM 3.2	<i>(planning)</i> Nagaan hoe toeleveranciers van grondstoffen, producenten, verwerkers en afnemers financiële middelen rond duurzaamheid kunnen bundelen.	VITO Kennispunt Water	Veilingen, federaties, retail, ...	Q2/2026 - Q4/2026
BM 3.3	<i>(planning)</i> Financiële ketenbenadering toepassen op verschillende praktijkcases.	VITO Kennispunt Water	Boerenbond, Inagro, landbouwers, PoA, bedrijven, ...	Q4/2026 - ...
O.D.4 Verschillende samenwerkingsvormen in kaart brengen en best practices delen				
BM 4.1	Kennisdeling rond succesvolle samenwerkingsvoorbeelden uit Vlaanderen en Europa (workshops, artikels)	VITO Kennispunt Water		doorlopend
BM 4.2	<i>(planning)</i> Juridische, boekhoudkundige en andere verplichtingen van verschillende vennootschapsvormen nagaan (koppeling met actie 2.1 bedrijventerreinen).	VITO Kennispunt Water		Q2/2026 -Q4/2026

OUTRO

Met dit document legt VITO Kennispunt Water de fundamenteën voor een doelgerichte en programmatorische aanpak binnen vier prioritaire focusdomeinen. De voorgestelde actielijnen vormen geen eindpunt, maar een uitnodiging tot dialoog en gedeelde actie.

Het Programmabureau, dat binnen het VITO-convenant is belast met de governance van VITO Kennispunt Water, vervult hierin een sleutelrol. In lijn met zijn mandaat treedt het niet alleen op als beoordelaar en bewaker van samenhang, maar ook als motor en mede-initiatiefnemer. Overleg met het Programmabureau is een strategische ruimte waar kansen worden gesignaleerd, blinde vlekken benoemd en nieuwe acties aangezwengeld om waterinnovatie met impact in de praktijk te brengen.

**vision on technology
for a better world**

